

21 Νοεμβρίου 2019

ΜΕΝ ΟΥΝ ΥΕ

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη

Το περιστατικό ιστορείται απλά στο κατά Λουκάν Ευαγγέλιο.(Η περικοπή αυτή του ευαγγελίου διαβάζεται στο Μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα). Ακούγοντας την καταπληκτική διδασκαλία του Κυρίου μία γυναίκα του όχλου αναφωνεί με

ενθουσιασμό· «Μακαρία η κοιλία η βαστάσασά σε και μαστοί ους εθήλασας!» (Λκ 11,27). Μακαρίζει, δηλαδή, τη μητέρα του Κυρίου. Κι Εκείνος της απαντά· «Μενούνγε μακάριοι οι ακούντες τον λόγον του Θεού και φυλάσσοντες αυτόν» (Λκ 11,28).

Πολλές μεταφράσεις αποδίδουν τη φράση ως εξής· «Μακάριοι μάλλον είναι εκείνοι που ακούν το λόγο του Θεού και τον φυλάττουν». Αλλά, είναι πιο μακάριοι από τη μητέρα του Κυρίου οι ακροατές και τηρητές του θείου λόγου;

Βεβαίως, κανείς δεν αμφισβητεί τη σπουδαιότητα και σοβαρότητα της ακροάσεως του θείου λόγου, όταν μάλιστα αυτή συνοδεύεται από την εφαρμογή του. Ωστόσο, είναι εσφαλμένη η πρόταση ότι «μακάριοι μάλλον» είναι οι τηρητές του θείου λόγου παρά η Παναγία.

Το σφάλμα, νομίζω, επικεντρώνεται στην άστοχη μετάφραση της πρώτης λέξεως της προτάσεως, του συνθέτου μόριου «μενούγγε». Ποιά είναι η σημασία του; Σύμφωνα με τα λεξικά, το μόριο αυτό αποτελείται από τρεις λέξεις· Από τον αντιθετικό σύνδεσμο *μεν*, τον συμπερασματικό ούν και το βεβαιωτικό μόριο *γε*. Στη σύνθεση, οι επί μέρους λέξεις δεν διατηρούν την αρχική τους σημασία. Ο τύπος *μενούν* χρησιμοποιείται κυρίως στην αρχή μιας απαντήσεως. Δηλώνει άλλοτε ισχυρή βεβαίωση και άλλοτε βεβαίωση η οποία κατά κάποιο τρόπο διορθώνει και συμπληρώνει τη σημασία των προηγουμένων. Το μόριο *γε*, εξάλλου, επιτείνει τη σημασία της λέξεως στην οποία προστίθεται. Έτσι στο συγκεκριμένο χωρίο της Καινής Διαθήκης το «μενούγγε» θα μπορούσε να ισοδυναμεί με τα νεοελληνικά «πράγματι», «ναι, μάλιστα», «βεβαιότατα»! Είναι δε αξιοσημείωτο ότι με την ίδια σημασία αναφέρεται το «μενούγγε» και σε άλλα τρία χωρία της Καινής Διαθήκης· Ρω 9,19· 10,18· Φι 3,8. Σε όλες τις περιπτώσεις η λέξη «μενούγγε» επιβεβαιώνει τη σημασία της προηγούμενης προτάσεως και επεκτείνει το νόημά της.

Για νά περιορισθώ στο Λκ 11,28, στο στίχο που αποτέλεσε την αφορμή του σχολίου αυτού, ο Κύριος απαντώντας στον μακαρισμό της γυναίκας προτάσσει το «μενούγγε» όχι για να αρνηθεί ή να μειώσει το θαυμασμό προς τη μητέρα του. «Ουκ αρνείται την κατά φύσιν συγγένειαν, αλλά προστίθησι την κατ' αρετήν», σχολιάζει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, (Εις το κατά Ματθαίον 45,1). Θέλει να πει ο Κύριος ότι συμφωνει απόλυτα και αποδέχεται ως ειλικρινή και άδολη τη λαϊκή έκφραση του θαυμασμού προς τη μητέρα του. Επιπλέον, με όσα λέγει στη συνέχεια θέλει να οδηγήσει τη σκέψη των ακροατών του σε κάτι υψηλότερο. Το νόημα των λόγων του είναι· «Ναι, μάλιστα, βέβαια! Μακαρία η μητέρα μου, όπως λες, αλλά κι εγώ σου λέω ότι μακάριος είναι εκείνος που ακούει τον θείο λόγο μου και τον τηρεί».

«Τα λόγια αυτά του Κυρίου», λέγει ο άγιος Χρυσόστομος, «δεν δείχνουν ότι απωθεί τη μητέρα του· επισημαίνουν ότι σε τίποτε δεν θα ωφελοῦσε την Παναγία ο τοκετός, αν δεν ήταν συγχρόνως πολύ αγαθή και πιστή» (Εις το κατά Ιωάννην 21, 3). Έτσι, ο Κύριος ενθαρρύνει τη γυναίκα να ελπίζει ότι κι αυτή αλλά και κάθε χριστιανός μπορεί να γίνει ευτυχισμένος, όπως η μητέρα του, αν ακούσει το λόγο του και τον τηρήσει. Το ίδιο νόημα έχει και μία άλλη σχετική απάντηση του Ιησού, όταν, καθώς μιλούσε, του ανήγγειλαν ότι τον ζητούν η μητέρα και οι αδελφοί του κι αυτός απάντησε· «Μήτηρ μου και αδελφοί μου οὔτοί εισιν οι τον λόγον του Θεού ακούοντες και ποιούντες αυτόν» (Λκ 8,21· πρβλ. Μθ 12,48-50· Μρ 3,34-35).

Η μακαριότητα της Παρθένου, η υψίστη δόξα της συνίσταται στο ότι εκλέχθηκε, να γίνει μητέρα του Κυρίου, ακριβώς, διότι παρέμεινε αιώνιος φύλακας του θεϊκού λόγου. Η ίδια ανοίγει την ψυχή της και υποτάσσεται σ' αυτόν· «ιδού η δούλη Κυρίου» (Λκ 1,38)· και η Ελισάβετ φωτισμένη από το Πνεύμα το άγιο μακαρίζει την Παναγία για την πίστη της στο λόγο του Θεού· «μακαρία η πιστεύσασα ότι ἔσται τελείωσις τοις λελαλημένοις αυτή παρά Κυρίου» (Λκ 1,45).

Καθηγητής Στέργιος Ν. Σάκκος